כש א מייי פט"ז מהלי סנהדרין הלי י"צ ופ"ה מהלי חוצל הלי ג

סמג עשין ע טוש"ע ח"מ

סיי תכ סעיף ב: ל ב מיי פ״ה מהלי רולח

הלכה ג והלי ד:

גר תושב לפי שאינו ממעט אלא גר תושב שהרג ישראל

מושב דלא הוי בכלל דהאי הכל

דאין גולין ע"י ישראל וכן ישראל

שאינו גולה אלא נהרג וכן ישראל שהרג גר תושב דפטור דכן מוכיח

לשון מתני׳ דקתני הכל גולין ע"י ישראל וישראל ע"י כולן חוץ מגר

לבי מנהדריו לבי מנהדריו יו) כנוכות לב. ממארץ פה., ב) [סנהדרין פה:], ג) [לעיל 1:], ד) [שס], ב) ושמות כבו. ו) כש"ל מ"ו. ל) בשמת לפן, אי לשמת לתעוטי ל) רש״א חוץ אתי לתעוטי מכללא ואם נאמר דאתי לתעוטי כו' ע״י וקשה, מיקטל דהיה לו כו׳. רש״א, ט) גי׳ רש״א והכי נמי אמרינן אומר מותר כו׳, י) ס״י ידעו העולם,

תורה אור השלם 1. לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר וַלַתּוֹשָׁב בִּתוֹכֶם תִּהְיֵינֶה הערים האלה vivi מכה נפש בשגגה:

... במדבר לה יזו במובו לוו טו 2. וְהָיוּ לֶכֶם הֶעְרִים לְמִקְלָט מִגּאֵל וְלֹא יָמוּת יְבִּיּלְּלֶט הָּאֹנֵיני יְלִיזְ בְּיִּוּינִ הָרִצֵּחַ עֵּד עְמְדוּ לִפְּנֵי הָעֵדָה לַמִּשְׁפְּט:

. ד-י במדבר לה יב במדבר לה יב 3. וַיְבֹּא אֱלֹהִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלְּיְלֶה וַיִּאשֶׁר לוֹ הִנְּךְ מַת עַל הָאשָׁר אֲשׁר לְפַחָתְ וְהַוּא בְּעָלַת בָּעֵל:

בראשית כ ג בּוֹאָס וֹנְ כְּגְ 4. וַיֹּאמֶר אֵלְיוֹ הָאֱלֹהִים בַּחֲלֹם גָּם אָנֹכִי יְדַעְתִּי כִּי בתם לבבר עשית זאת ָּוְאֶרְשֶׁרְ גֵּם אָנֹבִי אוֹתְךְּ מֵחֲטוֹ לִי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיךְ לִנְגֹעַ אֵלֶיהָ:

 אֵינֶנוּ גְדוֹל בַּבַּיִת הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא חְשַׂךְ מִמֶּנִּי מְאוּמָה כִּי אִם אוֹתָךְ בָּאֲשֶׁר אַתְּ אִשְׁתוֹ וְאֵיְךְ אַעשה הָרָעָה הַגְּרלָה וחָטָאתי

בראשית לט ט וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קֶרַב אַלֶּיהָ וַיֹּאמֵר אֲדֹנָי הֲגוֹי גַם צַדִּיק תַּהְרֹג: רראשיח ר ד

בואשית כו 7. וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נְבִיא הוּא יְּהָנֶּס בִּ עֶּבְּיֹלְ וְיִתְּפָּלֵל בַּעַדְרְ וְחְיֵה וְאָם אֵינְךְ מֵשִׁיב דֵּע כִּי מוֹת תְּמוֹת אַתָּה וְכָל אֲשֶׁר בראשית כז

הגהות הב"ח

(h) גם' נפיסקא חוץ מגר מושב כנ״ל ומיבו׳ מעל ידי זק: (ב) שם לכם ולח לגרים. נ"ב עיין לקמן ד' יג ע"ל: (ג) שם ל"ל רבה ק"ו: (ד) באומר רבה נאומר מותר: (ה) שם כדקא מהדרי ליה עילויה: (1) רש"י ד"ה לפיכן וכו' דקיימא לן: (1) ד"ה ואזדו וכו' ק. מז דה ומומו וכר ורבה דאמר: (מ) תום' ד"ה אלמא וכו" אי עובד כוכבים הוא לא יגלה ישראל: (ט) ד"ה אמר ליה רבה ולא וכו' דניתן לישראל לכפרה סגי ליה בגלות אבל דרך עלייה דלא: (י) ד"ח ואזדו וכו׳ ורבה אית ליה איפכא: ורבוז טיע כים טיפכט. (כ) ד"ה כסצור וכו' דקאמר רבה חייב וכו' דאמר ורבה ל) ד"ה ורב חסדא וכו׳ קאמר רבה שהוא קרוב

שאין כה שוה פרוטה. שאם יש בה משלומי פרוטה משלם ואינו לוקה אלמא גר תושב עובר בובבים הוא. י(אינו) מדקדק מדאמי למעוטי דילפינן בכתובות באלו נערות (דף לב:) בפירוש ריבתה תורה חובל בחבירו לתשלומין וכי אין בה שוה פרוטה לוקה שעבר על לא

יוסיף פן יוסיף (דברים כה): ולה מקשינן הכהה לקלה. לומר שכשם שחינו לוקה על קללתו יי דכתיב בעמך שאינו לוקה על קללתו יי דכתיב בעמך כך לה ילקה על הכחתו ופלוגתה היה שאיו בה שוה הרוחה שאין בה שוה פרומה ידא"ר אמי א"ר יוחנן בסנהדרין [פה:] דאיכא דמקיש ואיכא *הכהו הכאה שאין בה שוה פרומה לוקה יולא מקשינן הכאה לקללה: חוץ 6 מעל ידי דלה מקיש: חוד מגר חושב. ומשמע דמתרוייהו ממעט ליה דלא הוא גולה גר תושב וכו': אלמא גר תושב עובד כוכבים ע"י הריגתו אלא נהרג ולא ישראל הוא אימא סיפא גר תושב גולה ע"י גר תושב גולה עליו: ל"ק כו' גר חושב שהרג אמר רב כהנא לא קשיא יכאן בגר תושב גר מושב. גולה כדהתני בהדיא ורישא שהרג גר תושב כאן בגר תושב שהרג ישראל כשהרג את ישראל אינו גולה דלא סגי איכא דרמי קראי אהדדי כתיב ילבני ישראל ליה בגלות: לפיכך. חשבע מלות שנלטוו בני נח קאי (ו) וקיי"ל אזהרתן ולגר ולתושב בתוכם תהיינה שש הערים זו היא מיתתן לפיכך גר תושב או עובד ולא לכם ולא לכם הערים למקלט (כ) ולא כוכבים שהרגו נהרגין ואפי׳ בשוגג לגרים אמר רב כהנא ל"ק כאן בגר תושב שאין בני נח לריכין התראה כדאמרינן שהרג ישראל כאן בגר תושב שהרג גר בסנהדרין (דף נו.): מה עובד כולבים תושב ורמינהי לפיכך גר ועובד כוכבים ל"ש קטל בר מיניה. עובד כוכבים שהרגו נהרגין קתני גר דומיא דעובד כוכבים כמותו: לאו בר מיניה. ישראל: אף גר מה עובד כוכבים לא שנא דקטל בר מיניה ולא שנא דקטל דלאו בר מיניה מושב לא שנא קטל בר מיניה. גר תושב כמותו: דלחו בר מיניה. ישרחל: בחומר מותר. נהרג דלאו בר גלות הוא: ואודו נהרג אף גר לא שנא דקטל בר מיניה ולא **לטעמייהו**. רב חסדא דלא בעי לשנויי שנא הטל דלאו בר מיניה נהרג אמר רב באומר מותר דקסבר אנוס הוא חסדא לְ״ק כאן שהרגו דרך ירידָה כָאן שהרגו (ו) ורבא דאמר נהרג: כסבור בהמה. דרך עלייה דרך ירידה דישראל גלי איהו נמי ה"ז כאומר מותר שהיה לו ללמוד ואף סגי ליה בגלות דרך עלייה דישראל פטור הוא וה היה לו לעיין ובגר תושב עסקינן: נהרג א"ל © רבא ולאו ק"ו הוא ומה דרך חייב. מיתה: מחי לחו בידי חדם. בדיני בני נח וזה אומר מותר היה ירידה דישראל גלי איהו נמי סגי ליה בגלות כסבור אחות אברהם היא: לאלהים דרך עלייה דישראל פטור איהו נהרג אלא ולה להדם. והלה יודע שהיה חשת אמר (י) רבא יבאומר מותר א"ל אביי יאומר איש: הגוי גם לדיק מהרוג. קס"ד מותר אנום הוא א"ל שאני אומר אומר מותר שהודה לו הקב"ה אלמא אנום הוא: קרוב למזיד הוא ואזדו למעמייהו דאיתמר כדקא מהדרי ליה עילויה. לא הודה כסבור בהמה ונמצא אדם כנעני ונמצא גר לדבריו שהשיב לו תשובה שחייב תושב רבא אומר חייב ייאומר מותר קרוב מיתה שאינו לדיק בדבר שהיה לו ללמוד דרך ארץ כדמפרש ואזיל: למזיד הוא רב חסדא אומר פטור אומר מותר

אנום הוא איתיביה רבא לרב חסדא יהנך מת על האשה אשר לקחת מאי לאו בידי אדם לא בידי שמים דיקא נמי דכתיב ימחשוא לי ולשעמיך יוחשאתי לאלהים לאלהים ולא לאדם אלא דינו מסור לאדם הכא נמי דינו מסור לאדם איתיביה אביי לרכא יהגוי גם צדיק תהרוג התם כדקא מהדרי 🔊 עלויה ״ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא

עלייה לא ניתן לישראל לכפרה חמור אשת הוא ואינו גולה דלא סגי בגלות דה"נ אמרינן ברפ״ק (לעיל דף ב:) וי״ל דלית ליה האי טעמא דדרך עלייה לאו משום דלא סגי ליה בגלות אלא משום דקיל הוא ביותר מירידה דהוי אנוס ביותר והלכך לא מצי אמרת דחמור ביותר מירידה: ואדרו דשעמייהו. רב חסדא דמוקי לה דרך עלייה ואז נהרג ולא מוקי לה באומר מותר משום דס"ל דאומר מותר אנום הוא ולא מיקטל (י) ורבא אית ליה איפכא דדרך עלייה לא מיקטל היאבל אומר מותר מיקטל דהיה לו ללמוד ולא למד: כסבור בחמה ונמצא אדם. רבא אמר חייב דהיה לו לעיין אם אדם אם בהמה שוא"נ אומר מותר היה לו ללמוד ול"ל שנמלא אדם גר תושב מדקאמר ונמלא גר תושב וכן הא דקאמר חייב איירי בגר תושב דאי בישראל לא מיחייב אגר תושב ועוד דאי בישראל א״כ חייב דקאמר (י) רבא חייב גלות קאמר וזה אינו דהא לעיל ממעטינן אומר מוחר מגלות אלא על כרחך מיירי שההורג נמי גר חושב ורבא דאמר חייב חייב מיתה קאמר: ראומר מותר קרוב דמויד הוא. פי' משום דהיה לו ללמוד והכא נמ' היה לו לעיין: ורב חברא אומר פשור דאומר מותר אנום הוא. וא"ת רב חסדא היכי מתרץ ברייתא דלעיל (דף ז:) דקתני פרט למזיד ואוקימנא דר"ל לאומר מותר ולדידיה הא אומר מותר לא הוי מזיד וי"ל דרב חסדא סבר דמ"מ קרי ליה מזיד משום דבמזיד נהרג שיודע בטוב שהוא הורגו וא"ת דבריש פירקין (דף ז:) אמרינן צבלי דעת פרט למתכוין לבהמה והרג לאדם ולמה לי קרא תיפוק ליה משום דחשיב אומר מותר כדמשמע הכא ואומר מותר הוינא ממעט מבשגגה וי"ל דלעיל מיירי כגון דאיכא בהמה ואדם לפניו ונחכוין לבהמה והרג אדם אבל הכא שלאוחו דבר שנתכוין נמצא שהוא אדם ומשום הכי קאמר (0 רבא שהוא קרוב למזיד: אלא דינו מסור לאדם וכו'. לפי הגי' ה"פ אלא אע"ג דכתיב וחטאתי לאלהים מ"מ הוי דינו מסור לאדם פי׳ חייב בדיני אדם וקשה דלישנא לא משמע הכי לכן נראה כאידך גירסא אלא דינו מסור לשמים וכו׳ פי׳ אלא לכך נקט וחטאתי לאלהים דאע"ג דחייב אף בדיני אדם משום דדינו היה מסור לשמים לפי שלא היו שם עדים הלכך אין דינו מסור אלא לשמים ה"נ דכחיב

מחטוא לי היינו דדינו מסור לשמים ולא לאדם לפי שלא ידע מעולם שהיא אשת איש ולעולם חייב בדיני אדם. כך נראה למשי״ח: התם בראהדרו דיה. שלא היה לדיק כדמסיק ואזיל השב אשת האיש כי נביא הוא דה"ל ללמוד ורב חסדא לית ליה האי דרשא דכי נביא הוא אבל ליכא לפרושי דאהדרו ליה דכתיב ואם אינך משיב דע כי מות תמוח שאחרי שהודיעו שהיא אשת איש א"ל הכי ומ"מ י"ל מדאיצטריך לומר לו כן ש״מ שהיה אומר לו שכך דינו גם למי שטעה לפי שהיה לו ללמוד ולא למד והא דקאמר אשת נביא הוא וכו״ מילתא באפי נפשיה היא ולא משנויא הוא כמו לפירוש הקונט' והא דמסיק דהיה לו ללמוד כו' מיתוקמא שפיר גם כרב חסדא דמדרך ארץ יש לו ללמוד ומיהו נמי ניחא לשיטת הונטרס:

לא ג מיי׳ שם הלי ד ופ״י מהלי מלכים הלכה א: אינו גולה על ידו (אלא) קא סלקא דעתיה דכיון דישראל אינו גולה ע"י גר תושב ולא גר תושב ע"י ישראל רבינו חננאל אלמא גר תושב דינו כעובד כוכבים שאין בה שוה פרוטה א"כ הוא הדין גר תושב לגר תושב מידי לוקה. ולא מקשינן הכאת דהוה אעובד כוכבים לעובד כוכבים עבד וכותי לקללתו ולא עבו וכותי לקללתו ולא אמרינן כשם שישראל המקלל עבד וכותי פטור ולכך קאמר אימא סיפא וכו׳ ומשני רישה דוקה קחמר גר מושב לישראל ולא קרינן ביה ונשיא בעמך לא תאור כך המכה אותן פטור אלא ישראל אבל גר תושב לגר תושב לא וכדמייתי בתר הכי מקראי ובתוספ' ראיתי שדחק . מכה ערד או רוחי חייר לפרש דמעיקרא סלקא דעתיה דגר המכה עבו או כותי חייב: חוץ מעל ידי גר תושב. כלומר אין ישראל גולה מושב וישראל גולין זה ע"י זה וחוץ דגר . אם הרג גר תושב. אלמא תושב דקתני במתני׳ אתא למעוטי שאין גר תושב גולה ע"י הכל ולא הוא ואסיקנא גר תושב שהרג ישראל נהרג וכ״ש הכל על ידו ולא ידענא מאי האמר חדא דכל היכא דקתני שחוץ וכו' קאי ישראל. גר תושב שהרג אכל מה דלעיל מיניה ואף את"ל דהאי גר תושב גולה שנאמר לבני ישראל לגר ולתושב חוץ אתי למעוטי דלא הוי בכלל ישראל בתוכם תהיינה שש הערים לגלות ע"י הכל והכל על ידו (מ"מ) האלה למקלט וגו': בסבור בהמה ונמצא אדם קשה דהא לא קתני כללא גבי ישראל בו׳. פי׳ גר תושב שהרג וחוץ משמע דאתי לאפוקי מכללא ועוד כסבור בהמה ונמצא אדם דגר תושב לאו בכלל ישראל הוא כנעני ונמצא גר -רבה) (רבה) אמר חייב ואמאי אינטריך לאפוקי וע״ק דא״כ אומר מותר קרוב למזיד הוא רב חסדא אמר פטור דס"ד מעיקרא דישראל וגר תושב גולין זה ע"י זה מאי קאמר אלמא אומר מותר אנוס הוא. איתיביה רבא לרב חסדא עובד כוכבים הוא אי עובד כוכבים (ח) לא יגלה ישראל על ידו ולא הוא ע"י לקחת והנה הוא לא לקחה ישראל: דרך עלייה דישראל פטור הוא נהרג. וח"ת אכתי לא הויא . אלא ושמררו שהוא מוחר אלא (שטבון שהוא מוזוו וקתני הגך מת מאי לאו בידי אדם וש"מ אומר דומיא דעובד כוכבים דאפי׳ דרך ירידה מותר חייב. ודחי לא הנד מת בידי מדיני א נהרג וי"ל דמ"מ הוא דומיא דעובד .אדם כוכבים מה עובד כוכבים לא שנא בר מדרחר מחטוא לי ש"מ מיניה ל"ש לאו בר מיניה כו' ובכך הוי סגי דומיא דעובד כוכבים בחדא האי דכתב ביוסף לאשת אדוויו וחמאחי לאלהיח מילתה: אמר ליה (ש) רבא לא כ"ש הוא ומה דרך ירידה וכו'. וא"ת אדרנה אשת איש (הא) [היא] היא הנותנת דרך ירידה ניתן לישראל לכפרה דסגי ליה בגלות אבל דרך (ודינם) וודינה'ו בידי אדם. (ווינט) (ווינט) בידי אדט. אלא הכי קאמר החטא לאלהים ודינו בידי אדם. ימותיב אביי לרבא וכי האומר מותר חייב והכתיב

גם צדיק תהרוג

. מכלל שאינו חייב. ומשני

ורבי